

KÅRINGKRYSSSET

GÅRDSDRIFT FRA MIDDELALDEREN

av Inga Malene Bruun, Ingar Olsborg Figenschau og Tor-Ketil Krokmyrdal

Kommune og fylke	Lødingen, Nordland
Askeladden ID	48564
Museumsnummer	Ts16080
Kulturminnetype/ strukturer	Boplass/gård
Utgravningsleder	Ingar Olsborg Figenschau (2021) og Signe Groot Terkelsen (2022)
Feltledere	Silje Sivertsvik og Sjoerd van Riel (GIS) (2021), Tor-Ketil Krokmyrdal og Michaela Rejnková (GIS) (2022)
Feltmannskap	4 personer
Tidsrom	09.06 - 25.06.21 og 15.08 - 21.09.22
Dagsverk i felt	176 dv
Metode	Maskinell og manuell avtorving, stratigrafisk og kontekstgraving
Avtorvet areal	891,8 m ²
Dv med maskin	12 dv
Utgravd areal (fordelt på lag)	41,7 m ²
Utgravd volum	14,6 m ³
Volum pr dagsverk	0,1 m ³
Hoh.	4,5-7 m
Funn	Keramikk, båtnagler, fiskesøkke, vindusglass, bestikk, kobberkjeler
C14-dateringer	1500-1600 e.Kr
Datering	Nyere tid

Figur 1 Kontrollregistrering av Kåringskryssset. Området har tett vegetasjon. Foto tatt mot nordøst. Foto: Inge A. Svonni, Sametinget

cm høye og 80 cm brede på begge tufter. Stedet er tolket som å være en samisk husmannsplass tilhørende Lødingen prestegård og ha en datering til 1700-tallet.

I forbindelse med forundersøkelsene til Hålogalandsvegen, ble Kåringskrysset kontrollregistrert av Sametinget i 2015. Under kontrollregistreringen var det noe problematisk å gjenfinne strukturene da området hadde tett vegetasjon av løvtrær og bregner (Figur 1). Det lot seg likevel gjøre å gjenfinne de to tuftene. Lokaliteten ble beskrevet relativt likt som i 1969, men det er tydelig at stedet har blitt mer gjengrodd med tett vegetasjon. Det ble ikke tatt noen prøvestikk eller andre registreringsinngrep i kulturminnene. Tolkningen og den antatte dateringen av tuftene ble opprettholdt, i tillegg til at det kan ha vært et viktig sted for å trekke opp båter, omlasting av varer og som båt plass i forbindelse med kirkehelger (Sommersteth, 2018, s. 24-26).

Ifølge Johan I. Borgos (2020, s. 222) kan disse tuftene knyttes til en historisk kjent samisk familie som bodde der perioden 1778-1795. Det var Knut Anderssen og Inger Jakobsdatter med deres tre barn. Under deres vielse i Lødingen kirke i 1778 omtaler presten dem som «lappedreng» og «finne-pike». Paret får i alt fem barn, men kun tre lever utover spedbarnsalder. På slutten

BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSENE

Lokaliteten Lødingen prestegård/ Kåringskryssset (id 48564), heretter kalt Kåringskryssset, ble registrert allerede i 1969 – noe som er usedvanlig tidlig for samiske kulturminner. Det ble her registrert to tufter der den ene omtales som gammetuft og den andre som fjøsgamme. I Askeladden står det at gammetufta måler 5 m i diameter, har voller av stein og en åpning mot nord. Fjøsgammen ligger 10 m øst for gammetufta og ligner, bare at den er mer oval i formen. Vollene beskrives som 30

av 1790-tallet dør både Inger og Knut med kort tids mellomrom og tre barn blir foreldreløse. Ifølge skifte etter foreldrene fremkommer det at sønnene Anders og Jakob blir sendt til en Hr. Schytte på prestegården, mens datteren Karen skulle tjene hos en underklokker Jakob på Strand (Borgos, 2020, s. 223, 478, Fjordholm, 1987, s. 987).

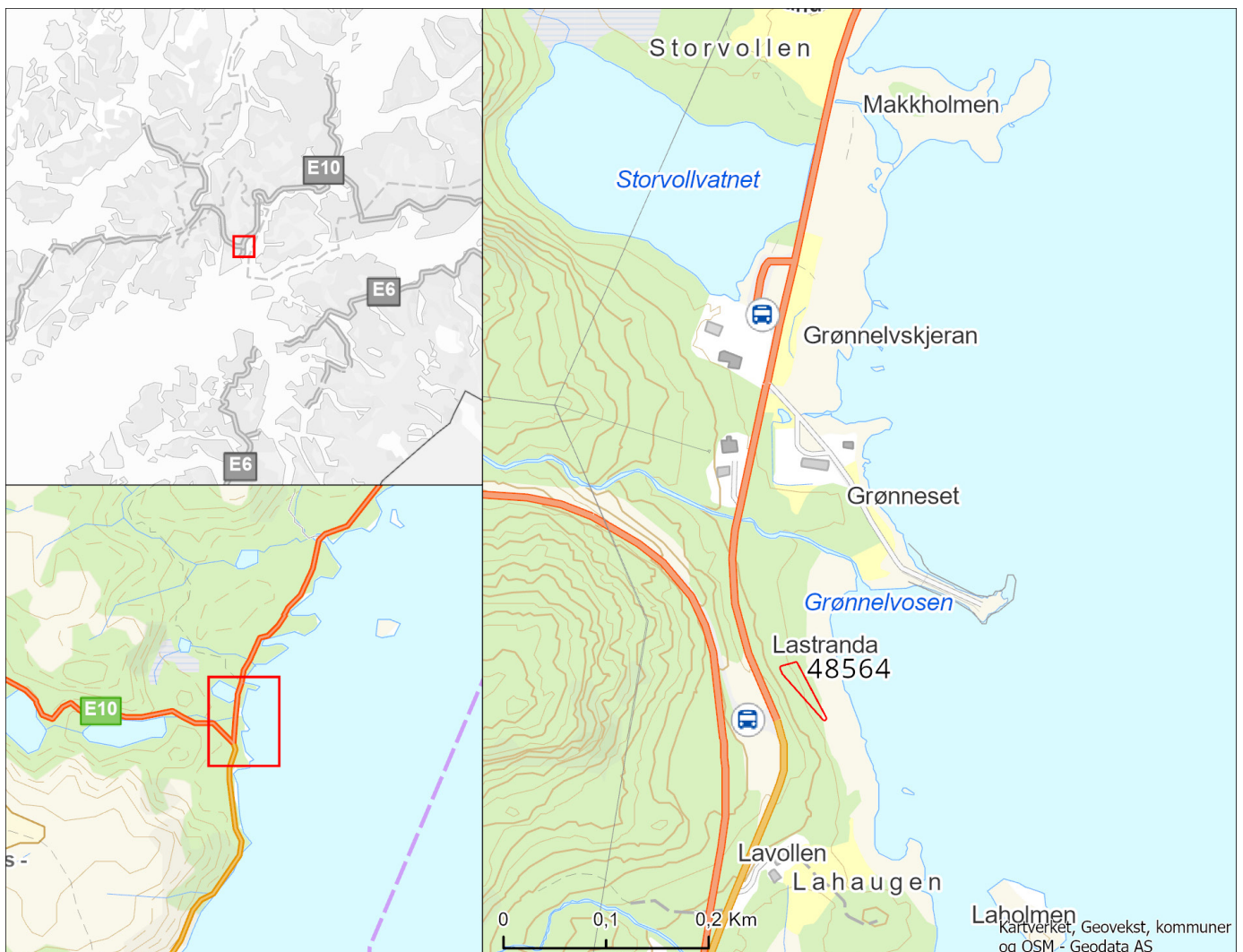
Under undersøkelsene i 2021 ble det klart at i tillegg til de to gammetuftene, fantes ytterligere to gammetufter på stedet i tillegg til en rydningsrøys. Vi søkte om en tilleggsbevilgning for å kunne undersøke det samlede kulturmiljøet, og fikk dette innvilget. Undersøkelsen av lokaliteten ble derfor videreført i 2022.

BELIGGENHET

Lokaliteten ligger ca. fire km nordøst for Lødingen kirke i luftlinje, samt tett inntil skråningen opp mot Kåringskrysset. Grønnelva renner forbi og ut i havet om lag 120 m nord og

nordøst for lokaliteten. Området hvor tuftene ligger kalles Lastranda og rundt 150 m i sørlig retning finner man Lavollen. Like i nærheten finner man også Lahaugen og Laholmen (Figur 2).

Den lokale topografien i området preges av overganger mellom fjell, li, strandterrasser og sjø. Sørvest for Kåringskrysset ligger Lødingsaksla (569 moh) og like ovenfor Kåringskrysset ligger Forrahaugen (174 moh). Terrenget her er kupert og preges av berg, større steiner og blandingsskog. Mot nord ligger Storrøvatnet og terrenget flater mer ut. Strandterrassen er i dag smal akkurat ved lokaliteten, og skråner bratt opp mot vest hvor dagens E10 er bygget opp. Før veien ble bygd var terrassen større i bakkant og landskapet hadde en sammenhengende slak stigning (Figur 3). Veien har dermed medført betydelige endringer for landskapet og lokaliteten, blant annet med tanke på solforhold. Veimassene ligger også helt ned til vollen på de vestligste tuftene. Det kan ikke utelukkes at det har vært flere strukturer

Figur 2 Lokaliseringskart for Kåringskrysset.

Figur 3 Kartutsnitt over området fra 1899. Datidens vei gikk over samme terrasse som lokaliteten ligger på. Landskapet stiger gradvis og det er tydelig at den bratte skråningen opp til dagens vei er moderne. De røde prikkene markerer stuktorene på lokaliteten (Kilde: Kartverket, målestokk 1:50 000, tegnet av Carl Peter Bruun, 1899.)

her, som har blitt fjernet eller dekket over i forbindelse med etablering av veien.

Vegetasjonen på strandterrassen var preget av svært tett nyvokst lauvskog og bregner. Også ved registrering i 1969 fantes de samme plantene, men det er tydelig at det har blitt mye tettere de siste årene. Det vokste mye bjørk over hele lokaliteten og i tuftene. I nærområdet til tuftene fantes det også ripsbusker. Den høye og tette vegetasjonen gjorde det vanskelig å ta seg frem og se noe i området. For å unngå denne problematikken i 2021, valgte vi å legge undersøkelsene først på sesongen. På tross av den høye vegetasjonen, var torvlaget tynt. Grunnen under var preget av en steinete strandterrasse med lite løsmasser over og mellom steinene.

MÅLSETTING

PROBLEMSTILLING

Delmålene for de samiske kulturminnene i prosjektet omfattet dokumentasjon av mangfold og variasjon i samisk ressurstilpassing. Kåringkrysset vil være en sentral lokalitet for å si mer om dette. Med sine gammetufter og beliggenhet på en samisk husmannsplass tilknyttet prestegården, vil denne lokaliteten kunne gi informasjon om deler av den sjøsamiske befolkningen i Tjeldsundet. Sentrale problemstillinger i arbeidet har omhandlet

konstruksjon av bygningene og organisasjon av boplassen. I hvilken grad har bygningene vært samtidige? Hvordan har de vært brukt? Videre har vi sett på om det har vært sesongmessig bruk eller fast bosetting, og hvilke ressurser man har utnyttet. Ettersom stedsnavnene i området knyttes til ferdsel med båt, ønsket vi å se om det er tegn på handel her. Til sist ønsket vi selvsagt å se om boplassen kan knyttes til de historisk kjente personene som skal ha bodd her.

PRIORITERINGER OG STRATEGIER

Før feltarbeidet startet i 2021 ble det formulert en utgravingsplan. Her ble det foreslått en prioritering som tok sikte på å grave hele A1027 (ld. 48564-1: tuften som var tolket som boliggamme), deretter grave halve A1038 (ld. 48564-2: tuften som var tolket som fjøsgamme) før man undersøkte områdene mellom tuftene. I forbindelse med avtorvingen ble det oppdaget ytterligere tre tufter. Den ene av disse var A1170 som var en avlang tuft beliggende 1,5 m nord om A1027. Denne lå innenfor lokalitetsavgrænsingen. I starten var tanken at A1170 kunne undersøkes samtidig som de to andre tuftene gjennom å grave halve A1027 i stedet for hele. Da det dukket opp ytterligere to mulige tufter (A1447 og A1051) samt en røys (A6008) ble det i stedet besluttet å søke om tilleggsbevilgning. Dette ble innvilget og undersøkelsen kunne dermed fortsette i året etter.

Planen på forhånd var å sektorgrave gammetuftene. I A1027 var det imidlertid en stor stubbe som vanskeliggjorde en slik fremgangsmåte, og vi valgte heller å grave hele den østlige halvdelen. I A1038 var det mulig å grave to diagonale sektorer. Den nye tuften, A 1170, ble avtorvet, men ikke ytterligere undersøkt i 2021. Vi besluttet at det var bedre å la den ligge urørt og tildekket, fremfor å så vidt få startet undersøkelsene. Ingen av tuftene ble ferdiggravd dette året.

I 2022 ble de mulige tuftene A1051 og A1447 avtorvet, men måtte etter opprensing avskrives som feilregistrering. Imidlertid ble det under opprensning av A1170 oppdaget en steinrekke (A7144) som gikk fra tuften og nordover. Dette området ble avtorvet og det ble registrert som tuft A7140. Denne tuften gikk delvis under A1170, og ble dermed vurdert som eldre. Disse to nye

strukturene fikk høyeste prioritet, men det ble også tid til å ferdigstille de to opprinnelige tuftene. Den lange tuften A1170 skulle etter planen graves i sektorer, men også her var det store stubber i veien, og vi valgte i stedet å grave den nordlige halvdel, samt en mulig struktur på sørsiden.

UNDERSØKELSESMETODE OG DOKUMENTASJON

FELTMETODE OG DIGITAL DOKUMENTASJON

Første år ble avtorving gjort som en kombinasjon av manuell og maskinell avtorving; manuell innenfor tuftene og der maskinen lett kunne forstyrre strukturene, og maskinell på resten. Opprensing ble gjort med krafse og graveskje. Andre år brukte man maskin på så godt som all avtorving på tross av at dette kunne forstyrre strukturene i noen grad. Rens ble primært gjort med krafse. Begge år var det utfordringer knyttet til alle røtter som var igjen etter den tette skogen. En del av disse gikk greit å fjerne uten større forstyrrelser, mens andre sto slik at man ville ødelegge mye ved å fjerne dem med maskin. I stedet for å bruke mye tid på dette, ble det heller prioritert å grave de halvdelene av tuftene som hadde færrest vanskelige røtter. Dette medførte at sektorgraving heller ble til sammenhengende halvdel i noen av tuftene. Alle røtter som ble fjernet ble merket i felt og innmålt, ettersom det kan dannes forsenkinger som lett kan tolkes som kultur.

Etter avtorving og dokumentasjon ble stein som hadde kollapset fra vegger fjernet fra gulvflatene i tuftene. Deretter ble det gravd stratigrafisk i tuftene. Lagene var relativt godt definert og gjennomgående ganske tynne. Mindre strukturer ble snittet. Det ble også lagt en sjakt for å se om man klarte å avgrense den antatt eldste tufta, A7140. I tillegg ble det lagt en sjakt sørøst for tuftene, i området bort til rydningsrøysa (A6008). Dette ble gjort for å se om dette kunne være gammel dyrket mark her og var utgangspunkt for uttak av botaniske prøver.

Prosjektetsrutinerfordigitaldokumentasjon ble forsøkt fulgt, men skilte seg på noen punkt. Det måtte for eksempel gjøres noen tilpasninger grunnet kompleksiteten til strukturene og hvordan lokaliteten generelt skilte seg fra de

andre lokalitetene. På grunn av stor geografisk avstand til prosjektledelsen, ble det mindre oppfølging av dokumentasjonsansvarlig, noe som ledet til noen mindre avvik. Et av avvikene var mangel på plantegninger i felt, særlig under år to.

Første år hadde vi CPOS mens vi i 2022 brukte totalstasjon.

PRØVEUTTAK

Uttak av trekullprøver skulle fortrinnsvis tas fra profiler og gode kontekster, og gjerne i vertikale serier hvis mulig. Dette var ikke alltid gjennomførbart og kull ble også samlet inn i plan, da ikke alle lag strakk seg bort til profilene.

Kåringskrysset var også en prioritert lokalitet når det kom til annen naturvitenskapelig undersøkelse, og det ble tatt prøver til både botaniske og markkjemiske analyser. De samiske lokalitetene ble gjennomgående prioritert for naturvitenskapelige analyser og Kåringskrysset spesielt. Denne lokaliteten hadde flere tufter med tydelig ulik funksjon og tilsynelatende ikke så stor aldersforskjell, og håpet var at analyseresultatene ville bidra i tolkningen av stedet og si mer om grad av samtidighet. Dette var også eneste lokalitet som representerte en sjøsamisk gård.

Samtlige makrofossil- og pollenprøver ble tatt fra profiler mens fosfatprøver ble tatt ned i steril grunn, rett under de utgravde lagene. Pollenprøvene fra røysen samt sjakten, som var åpnet i det som var tolket som dyrket mark, ble tatt ut av botanikere Lene Synøve Halvorsen og Anette Overland fra universitetet i Bergen. For uttak av de andre makrofossil, fosfat og pollenprøvene, valgte vi at en fast arkeolog, Fink Raymond Juhl, for å ta ut alle prøvene. Dette for at disse skulle bli samlet inn og behandlet mest mulig ensartet.

Underveis i gravinga fremkom det også en del dyrebein. En god del av disse ble samlet inn, og noe har blitt valgt ut til videre analyse.

ERFARINGER

Som nevnt tidligere ble det i 2021 gjort en del avtorvingen for hånd og opprensing med graveskje, mens man året etter gjorde det meste med maskin og krafse. Valgene i 2021 hadde stor innvirkning på fremdriften dette året, og vi fikk utført betydelig mindre enn hva som var planen. Selv om man året etter gikk hardere på strukturene, og dette forstyrret dem i noen grad, var det likevel gjennomførbart. Sett i ettertid skulle vi ha gått på med maskin og krafse fra start av. Dette var også tanken i 2021, men at maskinfører kun hadde tilgang på en stor skuffe vanskeliggjorde arbeidet. Til oppstart året etter forsikret vi oss om at det også fantes mindre skuffer.

Arbeidet med Kåringskryset har blitt utført over to sesonger, av to utgravningsledere og to team. Selv om arbeidet har vært godt utført begge år, vil det alltid bli mangel på kontinuitet med en slik ordning. Det igjen har blant annet ført til at rapporten dels er skrevet av prosjektleder. Prosjektleder var ikke daglig i felt, og har derfor

heller ikke detaljert innsikt i arbeidet, mindre prioriteringer og fremgangsmåte. Dette har påvirket resultatet i noen grad.

Resultatene av de naturvitenskapelige analysene har vært svært nyttige og viktige for tolkningen. Det fungerer godt å prioritere det på denne typen komplekse lokaliteter med relativt ung alder. I tillegg hadde vi klare problemstillinger som det var ønskelig at analysene skulle si noe om, og det ga verdifull informasjon.

OBSERVASJONER OG RESULTATER

I det følgende kommer lokaliteten til å bli presentert tuft for tuft, samt andre strukturer (Figur 4). Ettersom to av tuftene, A1027 og A1038, ble undersøkt over to sesonger med ulik feltledning, har det dessverre ikke vært helt enkelt å sette sammen stratigrafien. For at det ikke skulle gå for mye tid av feltarbeidet i 2022 med til å gjenfinne lag fra året før, fikk alle lag nye nummer og innmåling. Det innebærer at noen av lagene er innmålt med to ulike nummer, men i realiteten er samme lag. Der dette er sannsynlig har vi valgt å forholde oss til siste års innmålinger.

Figur 4 Strukturene på Kåringskryset. Østlig avgrensning på A1170 er satt til et minimum men kan ha gått noe lenger øst. For utstrekning av A7140, se figur 13.

TUFT A1027

Tuft A1027 tilsvarer id 48564-1 i Askeladden, og er en av de to opprinnelig registrerte tuftene ved Kåringkrysset. Før avtorving fremsto strukturen som sirkulær med steinsatte veggvoller dekket med mose, bregner, rips, løv og enkelte røtter (Figur 5). Tuftens ytre mål var på ca. 4 x 5 m. Mot nord var det en tydelig åpning som ble tolket som inngang. Strukturen fremsto som godt avgrenset, mens den indre flaten var noe utydelig.

Etter avtorving fremsto strukturen som mer kvadratisk i utformingen med lett avrundede hjørner. Inngangspartiet kom tydelig frem. Åpningen kunne defineres ved fravær av konstruksjonsstein i dette området, men også av en større helle som var lagt foran åpningen (Figur 6). Veggene i tuften har vært konstruert av større steiner med en diameter på 20-70 cm i diameter. Ytre veggsmål gir strukturen en størrelse på ca. 17 m², mens de indre målene indikerer en størrelse på ca. 5-6 m². Det har vært en kollaps av veggstrukturen, der de mindre steinene har rast inn i selve tuften og dekket den opprinnelige gulvflata. Mot nord kan det også se ut som at det har vært en kollaps ut av tuften, da det her var en steinpakning på 2x3m, orientert nord-sør. Det kan heller ikke avskrives som et strukturelt element i tuften, der det kan ha sammenheng med inngangspartiet.

Som tidligere nevnt ble det valgt å dele tuften i to halvdeler i lengderetning sør-nord (C1358), hvor den østlige delen ble valgt for utgraving. I det antatte gulvlaget A6625 (trolig det samme som A1314 i 2021) var det en hel del stein og heller som først ble tolket som strukturelle element, men som ved undersøkelse viste seg

Figur 5 Tuft A1027 før avtorving. Foto tatt mot øst.

Figur 6 A1027 etter avtorving. Inngangsparti med helle i forgrunnen. Noen røtter som var vanskelige å fjerne står igjen. Foto tatt mot sør.

å være fra den kollapsede veggen. Under dette kom et lag bestående av mye, til dels spiss, stein (A6871) og som tolkes som å ha vært under selve gulvet. Nord i tuften, i det som tolkes som inngangspartiet, var det tydelig at steinene lå lavere enn resten av tuften, som om de var tråkket ned – noe som passer godt med tolkningen. Nederste lag (A6491) besto av mye stein på 10-50 cm i diameter og grus. Det ser ut som at man har lagt de største steinene nederst, og deretter fylt mindre stein i sprekken, før man til slutt har tettet sprekker med grus. Dette laget tolkes som et fundament for gulvet.

Figur 7 Tuft A1038 før avtorving. Foto tatt mot nordøst.

Figur 8 Tuft A1038 etter avtorving. Den åpne siden vender mot sjøen. Foto tatt mot øst.

TUFT A1038

Tuft A1038 tilsvarer askeladd-ID 48564-2, og er også en av de to opprinnelige registrerte strukturene (Figur 7). Før avtorving fremsto tuften som en rundoval struktur med steinsatt veggvoller. Veggvollene var mindre markante enn på A1027. De ytre målene var på ca. 5,5 x 5 m. Bortsett fra en noe uklar avgrensning mot nordøst, fremsto ellers tuften som godt avgrenset.

Etter avtorving ble det tydelig at strukturen var noe usymmetrisk (Figur 8). Det var en tydelig steinsatt veggvoll langs den sørlige, vestlige og deler av den nordlige delen. På den østlige og nordøstlige delen var det derimot ingen synlig voll, og tuften fremsto som hesteskoformet. Det åpne feltet hadde en lengde på ca. 2,1 m. Som for A1027 var stein rast fra veggvollene og inn i tuften. De ytre målene ga en størrelse på ca. 16m², mens de indre målene indikerte en gulvflate på ca. 7m².

Tuften ble delt inn i fire seksjoner, der

Figur 9 Ovn (A1271). Foto tatt mot nord.

Figur 10 Profil C1356 rett frem i bildet, mens profil C1350 er i høyre kant av bildet. I midten sees den store steinen og det hevede gulvet. Foto tatt mot sør.

den sørvestlige og nordøstlige seksjonen ble undersøkt. Inntil vollen i tuftens sørvestre hjørne var det en struktur som tolkes som ovn (A1271) (Figur 9). Denne var rektangulær i formen, oppbygd av stein og kantstilte heller. Den målte 102x88 cm. Ved undersøkelse kom det frem flere lag bestående av primært leire og trekull. Midt i tuften var det en stor forhøyning med steinpakning på toppen (A1127). Dette ble i starten tolket som nok en ovn, men ved undersøkelse ble det klart at steinpakningen med skjørbrannt stein var plassert oppå en stor kampestein. Sentrum av tufta utgjorde dermed en topp og så skrådde det ned mot ytterkantene (Figur 10). Det ble funnet mye trekull over hele området.

TUFT A1170

Tuft A1170 ble, som tidligere nevnt, påvist av prosjektet i 2021 og avtorvet samme år. Tuften hadde mange likhetstrekk med de to andre tuftene, men denne var langt større, avlang og med rominndeling (Figur 11). Tuften var øst-vest orientert, avlang i formen og målte 9x4 m i ytre mål. A1170 lå kun 1,5 m nord tuft A1027 og 2,5 m vest for tuft A1038. Vollene var steinsatt, og spesielt mot nord var vollen bred og målte opp til 1,7 m i bredde. På den vestlige siden av sørveggen var det en mulig åpning. Gikk man ut her, ville man komme rett bort til tuft A1027. Rominndelingen var i tuften vestlige del og syntes som en tversgående steinrekke. Under utgraving ble det også observert en tverrgående steinrekke i den østlige enden av tuften. Denne steinrekken fortsatte imidlertid også utenfor tuften og mot

Figur 11 Tuft A1170 under utgraving. Til venstre i bildet sees den vestlige delen og tydelig adskilte rommet.

nord, noe som gjør det usikkert om tuft A1170 har vært delt i tre rom, da steinrekken også kan være fra den eldre og underliggende tuft A7140. Den nordlige halvdel av tuften ble valgt ut til utgraving, og ble igjen delt i tre deler (vest, midt og øst) ut fra de mulige rominndelingene. I tillegg til en ovnsstruktur snittet.

Den vestlige delen var en tilnærmet sirkulær flate på 2 x 3 m. Den kunne skilles fra resten gjennom den tverrgående steinrekken. Det kom frem en steinsetting som ble tolket som et ildsted, men som under utgraving ble avskrevet. I den tverrgående steinrekken var det en ca 70 cm bred åpning, noe som kan ha vært inngangen til denne delen av tuften. Massene her besto av brungrå silt blandet med sand og organisk materiale. Dette var igjen lagt oppå steiner på 5-50 cm størrelse med silt mellom. En del av disse steinene var lagt med flatsiden opp, mens andre hadde spissen opp.

Den midtre delen var sirkulær og målte 3,5 m i diameter. Avgrensningen i vest var ikke like tydelig som i øst, men den noe utydelige

tverrgående steinrekken her, kan ha vært et romskille. Flere av lagene strakk seg imidlertid gjennom både midt- og østdelen, noe som kan indikere relativt lik bruk og dermed at rominndelingen ikke er reell. Lagene her lignet til dels den vestlige delen med mye stein iblandet sand. I motsetning til vestdelen som ikke hadde strukturer, var det i midtdelen en ovn (A6102) og et mulig ildsted under ovnen (A6919) (Figur 12),

Figur 12 Steinsatt ovn med mulig ildsted i forkant. Foto tatt mot sørøst.

Figur 13 Mulig utstrekning av tuft A1170. Tuftens utstrekning var vanskelig å definere i felt og ble aldri ordentlig dokumentert. Kun steinrekka til venstre i bildet var tydelig og utgjør den ene langveggen. Den øvrige avgrensninga er her basert på antagelse.

samt flere kontekster med leire og lagte steiner (A6905 og A6968). Ovnen var anlagt med en dobbel steinsetting kombinert med enkeltsteiner, men disse hadde da avlang form. Strukturen ble snittet og det kom frem at den er lagt oppå gulvlaget. Inni ovnen kom det frem flere spor av brent leire og en hel del trekull.

Den østlige delen av tuften målte 2,5 x 3,5 m. Ettersom det var vanskelig å legge ut en snittlinje som skulle dele tuften i to like deler, har denne delen fått en noe skjev snittlinje og området som er undersøkt er mindre enn i de to øvrige områdene. Også her er lagdelingen relativt lik resten av huset, bortsett fra at det er mer leire i grunnen samt noen lommer med lys sand. Det var ingen strukturer i denne delen. Den østlige avgrensningen var hele tiden noe uklar, men begrenses til en viss grad av A1038.

TUFT A7140

Som nevnt tidligere ble det i 2022 oppdaget en steinrekke på nordsiden av tuft A1170 d (Figur 13). Steinrekka var ca 7 m lang, orientert nord-sør, og i den sørlige delen forsvant den under i A1170. Dette tilsa at denne kunne ha en eldre datering enn A1170. Kun denne steinrekka var tydelig på strukturen, og den lignet de øvrige veggvollene på lokaliteten. Vollen var 6,6m lang. I nord bøyde vollen mot øst, for så å forsvinne. Vi regner med at dette er den nordlige avgrensninga av tuften. Mot øst og sør var det ikke spor etter veggvoller. Omtrent midt i den antatt tuften, gikk det en noe utydelig steinrekke på tvers mot øst, og dette kan ha vært en romdeler slik vi så på A1170. Det antatte gulvlaget var 2-5 cm tykk, og under dette kom et steinete lag med enten luftlommer eller mørk silt mellom steinene.

Undersøkelsen ble utført som et snitt i lengderetningen og inn i tuft A1170. Dette for å se hva som skjedde med overgangen mellom de to

tuftene, samt se om vi kunne finne utstrekningen på A7140. Profilen (C7200) har ikke et tydelig skille mellom A1170 og A7140, og i området hvor disse krysser hverandre er det mye stein. Det tolkes som at man har planert det som må ha vært hus A7140 for å lage et plant gulv i A1170. De manglende veggvollene i resten av tuften kan enten ikke ha blitt funnet, eller man har benyttet stein herfra for å lage nye bygninger.

MØDDING A6990

Retten utenfor A1038 på nordsiden var det en struktur som ble tolket som en mødding. Møddingen var noe irregulær i formen, men med et areal på om lag 8.5m² og største utstrekning på 3,3 x 3,8 m. Møddingen var ca 18 cm dyp og besto i stor grad av stein, der ca 1/3 var skjærbrent. Ellers var det mye spredt kull og leire, men ingen konsentrasjoner. Det ble gjort funn av keramikk, flint, metall og bein.

RØYS A6008

Rundt 53 m sørøst for tuft A1027 ble det oppdaget en steinrøys under første feltsesong. Denne lå for seg selv i skogen uten noen andre synlige strukturer rundt. Året etter ble røysen avtorvet for hånd og snittet. Det ble klart at det var snakk om en rydningsrøys, og pollenanalyser viser at området rundt indikerer at det har vært slått gress og beitet her (Halvorsen, 2023b, s, 11). Røysen målte 3 x 1,8 m orientert nordvest-sørøst, og var 40 cm høy.

BÅLPASS A6380 OG A6525

For å kunne ta ut gode botaniske prøver ble det åpnet en sjakt i det som ble tolket som en mulig dyrket mark, rundt røys A6008. I denne sjakta dukket det frem to bålpasser som delvis overlappet hverandre. Disse hadde ikke steinsatt kant, men var anlagt rett på bakken. De fremsto som to nærmest sirkulære kullflekker, på rundt 30 cm og 50 cm i diameter. Det er trolig at disse ikke egentlig har sammenheng med boplassen, men heller viser til kortvarig opphold.

FUNN

Funnene fra Kåringskrysset er registrert under Ts16080. De består av stein, keramikk, glass, jern, kobber, bly, organisk fiber, leirklining og never/tjære. I tillegg ble det funnet i overkant

av 2000 biter leirklining, men kun et mindre, representativt utvalg er katalogisert.

BEIN

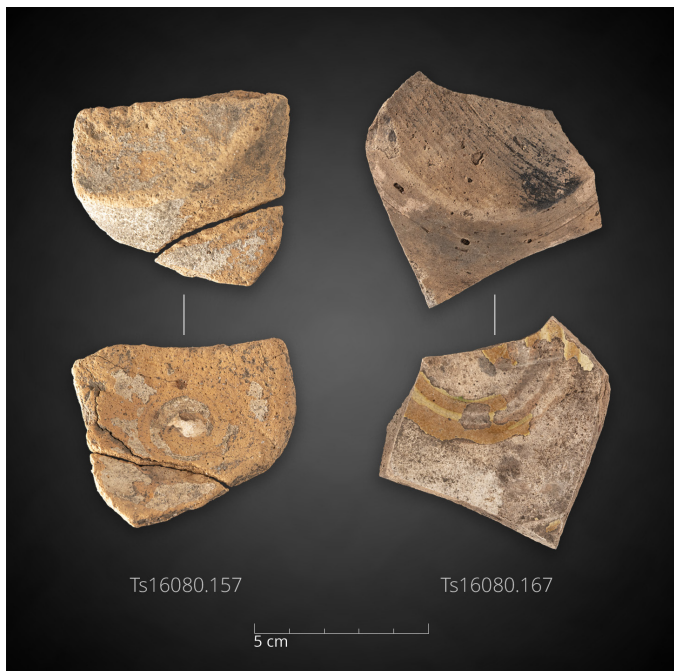
Det ble gjort 57 funn av bein, hvorav tre ubrente mens resten var brent. Mesteparten av de brente beinene var stekt brent og fragmenterte, og flere av funnene inneholdt mange små biter som opprinnelig kan ha stammet fra samme knokkel. Les mer om beinfunnene under osteologiske analyser. Flest beinfunn var det fra A1170 det det ble funnet 29 stykker, og der to av dem stammer fra mulig ovn struktur (Tabell 1).

Bein	A1027	A1038	A1170	A7140	A6990	Mulig ovn A1170	Sum
Ubrent			1		1	1	3
Brente	4	16	26	1	5	1	54
Sum totalt antall	4	16	27	1	6	2	57

Tabell 1 Beinmaterialet fordelt på strukturer

KERAMIKK

Det ble registrert 179 skår og fragmenter av keramikk med en totalvekt på ca. 671 gram. 132 av skårene er fra kokepotter, og blant disse finnes det flere forskjellige glasurfarger, men rødfarger forekommer hyppigst etterfulgt av grønn. 37 skår synes å stamme fra to fat; det ene med opprinnelse i Nederland, mens det andre kommer fra Tyskland (Figur 14). Ti skår (Ts16080.141 og 163) er fra en nederlandsk skål som trolig har blitt brukt for oppbevaring/transport av glødende trekull (I. Reed, personlig kommunikasjon 1. mars 2023) (Figur 15). Det er funn av keramikk fra samtlige strukturer foruten A1027. I A1170 var det mange skår som kunne settes sammen, og i tillegg er skårene fra denne strukturen i snitt tyngre og større enn fra de andre strukturene. Lavest snittvekt pr skår var det i A1038 og A 6990. To skår ble funnet inne i ovnstrukturen i A1170. Det ene er det største skåret som ble funnet, og det veide 36,80 gram.

Figur 14 Skår fra to ulike fat. Til høyre skår hvitt Weser leirgods (Ts16080.167), til venstre skår med nederlandsk opprinnelse (Ts16080.157).

Figur 15 Skål i kermaikk for oppbevaring/transport av glødene trekull. Til venstre sees utsiden av karet, mens innsiden sees til høyre (Ts16080.141).

Det er ellers verd å merke seg at det er stor spredning på keramikken, noe som spesielt sees på de to fatene. Det ene er et Weserfat hvor det ble funnet biter både i A1038, A1170, A6990 og i A7140. Av det nederlandske fatet ble det funnet biter i A1038 og A6990, samt utenfor strukturene. Keramikken fordeler som vist i Tabell 2.

Keramikk	A1027	A1038	A1170	A7140	A6990	Ovn i A1170	Utenfor struktur	Sum
Kokepotter i rødt leirgods		20	23	30	36	2	21	132
Weser fat i hvitt leirgods		16	8	2	2		1	29
Nederlandsk fat		2			1		5	8
Kullskål				2			8	10
Sum skår og fragmenter		38	31	34	39	2	35	179

Tabell 2 Keramikmateriale fordelt på strukturer

Steinråstoff	A1027	A1038	A1170	A7140	A6990	A7403	Utenfor struktur	Sum
Fiskesøkke							1	1
Ildflint	1	2	3		16			22
Glimmer		1	20		2			23
Sum	1	3	23		18		1	46

Tabell 3 Steinmaterialet fordelt på strukturer

Figur 16 Fiskesøkke i bergart med fure på tvers og på langs (Ts16080.177)

Leirklining	A1027	A1038	A1170	A7140	A6990	Utenfor struktur	Sum
Ubrent	28	478	559	25	252		1342
Varmepåvirket	12	244	475	9	44	2	784
Sum totalt antall	40	722	1034 hvorav 58 fra mulig ovn.	34	296		2126
Med avtrykk	7	93	128	6	14	2	250
Total vekt i gram	84.046	948.253	1508.47	69.731	251.146	2.989	2864.635

Tabell 4 Funn av leirklining fordelt på strukturer

STEIN

Det ble funnet 46 gjenstander i stein. Foruten ett fiskesøkke, består funnene av ildflint og glimmer. Flinten er av ulike typer og kvaliteter, fra lys til mørk på farge. De fleste funnene stammer fra A1170 og A6990 (Tabell 3). Fiskesøkket (Ts16080.177) er avlangt og smalt, med en fure rundt både på tvers og på langs (Figur 16). Det måler ca 15 x 5 cm og veier 547 g. Glimmeret består av relativt små biter på opptil ca 2 cm i diameter.

LEIRE/LEIRKLINING

Det ble gjort funn av leirklining i alle tuftene og i møddingen, så vel som i de fleste lag som ble gravd. De minste bitene, samt de som var så oppbløtt at de gikk i stykker, ble ikke samlet inn. Totalt ble det samlet inn 50 samleposer med leirklining i felt, noe som utgjør 2126 biter, disse er analysert her. Av disse var 722 biter varmepåvirket. 250 biter hadde forskjellige avtrykk, der det mest vanlige var av kvist, men det var også avtrykk fra strå, og muligens hår og fingrer. Samlet vekt er 2,86 kg. En del av leirklining var farget av jorden der den ble funnet, slik at det ikke kunne avgjøres om den var varmepåvirket eller ikke. I disse tilfellene ble de registrert som ubrent, og det er dermed trolig at antallet varmepåvirkede biter er for lavt. Som vi ser av Tabell 4 er det mest leirklining i A1038 og A1170. Det er verd å merke seg er det lave antallet som er funnet i A1027, på tross av at 50% av tuften ble utgravd. Her ble det kun funnet 40 biter leirklining, noe som kan tyde på at A1027 hadde en annen type konstruksjon hvor leirklining ikke var vesentlig. Av de 50 samleposene ble seks poser valgt ut som et representativt utvalg og katalogisert inn i de arkeologiske samlingene. Posene inneholder totalt 560 g og 335 biter med leirklining, og alle posene inneholder eksemplarer med avtrykk.

JERN

Totalt 355 gjenstander av jern ble funnet ved Kåringskryset (Tabell 5). Samlet vekt i dag er ca. 1840 gram. Det meste av jernet var svært korrodert slik at vekten har vært langt høyere da det havnet i jorden, og korrosjonen gjorde at 108 av gjenstandene ikke kunne identifiseres. Totalt ble det registrert 187 nagler og 43 klinknagler. Siden materialet var så korrodert ble ikke båtnagler skilt fra kategorien klinknagler, men det er trolig at de fleste klinknagler er båtnagler. I tillegg er det enkelte funn av blant annet kniver, ildstål, hengelås (Ts16080/226), nål (Ts16080/279), bor (Ts16080/302), fiskekrok og hekte (Figur 17 og Figur 18). Ser vi jernfunnenes fordeling ser vi at

Type funn	A1027	A1038	A1170	A7140	A6990	Utenfor struktur	Sum
Nagle	4	37	61 hvorav 10 i mulig ovn.	13	66	7	187
Klinknagle	1	19	6	2	8	7	43
Kniv			2			1	3
Bordkniv/skaft		3					3
Ildstål				1	1		2
Synål					1		1
Bor					1		1
Hektespenne					1		1
Dørkrok						1	1
Fiskekrok			1		1		2
Usikkert objekt	12	20	26	8	17	25	108
Hengelås			1				1
Ovn						2	2
Sum	17	79	97	24	96	43	355

Tabell 5 Jernfunn fordelt på strukturer

Figur 17 Hengelås med trekantet form av jern (Ts16080/226). Midt på låsekassen står det opp en sylinder der nøkkelhullet er plassert.

Figur 18 Til venstre: nål i jern. Øyet til tråden er korrodert, men så vidt synlig (Ts16080.279). Til høyre: spiralbor i jern, knekt i begge ender (Ts16080.302).

det er få funn i A1027 og A7140. For sistnevntes del kan utgravningsmetode der i underkant av 50% ha gitt en underrepresentasjon, mens for A1027 er funnbildet reelt da over halve tuften ble totalgravd.

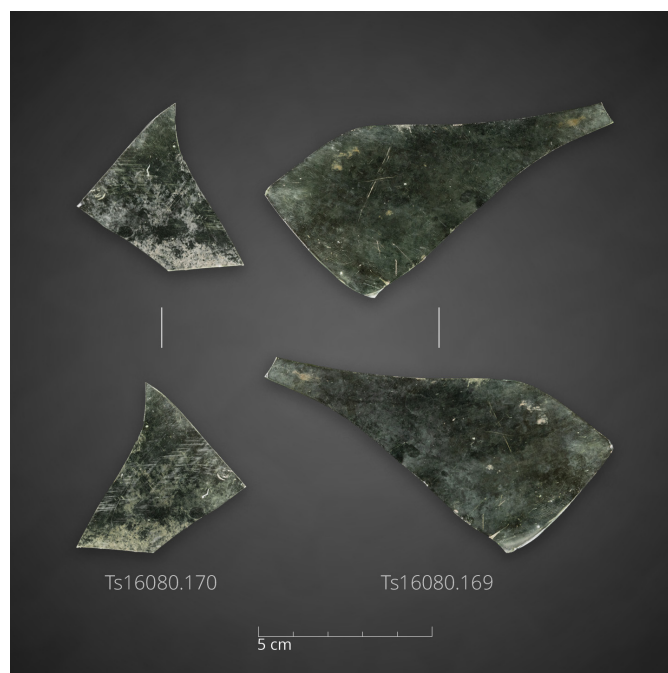
GJENSTANDER AV KOBBERLEGERING

20 funn av kobberlegering med en samlet vekt på ca. 510 gram ble funnet (Tabell 6). Seks av funnene er fragmenter av gryter, der to av dem (Ts16080.282 og 283) er ganske store skår

Type funn	A1027	A1038	A1170	A7140	A6990	Utenfor strukturer	Sum
Nagle						1	1
Plate/blikk	1	3 hvorav 1 i mulig ovn.			3	5	12
Smeltet klump					1		1
Gryte fragment			1	2	1	1	5
Hektespenne					1		1
Sum	1		4	2	6	7	20

Tabell 6 Funn av kobberlegering fordelt på strukturer

som ser ut til å være fra samme gryte. Det ene skåret er funnet i A1170 og det andre i A7140. Ytterligere to skår, et hankbeslag i kobber til en gryte (Ts16080.210) og en stor, kraftig grytefot (Ts16080.271) kan tilhøre samme gryte som de to første skårene, men dette er ikke sikkert. I tillegg ble det funnet et fragment som trolig tilhører en annen gryte (Ts16080.227), en hektespenne (Ts18060.264) samt en nagle (Ts18060.290). Øvrige funn kunne ikke identifiseres nærmere, men besto i hovedsak av fragmenterte tynne plater.

Figur 19 To skår av grønt vindusglass. Det sees striper, spor etter redskap samt bobler i glasset (Ts16080.169-170).

GJENSTANDER AV GLASS

Det ble gjort fire funn av grønt vindusglass ved Kåringskryset (Ts16080.169-170, 173-174) (Figur 19). To av funnene ble gjort i tuft 1170, ett i tuft A1027, og ett ble funnet i A1038. Samtlige funn hadde bobler i glasset, samt varierende grad av striper og ujevnheter, og de er tydelig håndblåst.

ORGANISK MATERIALE

Det ble funnet en bunt med noe som i felt ble tolket som saueull i A7140 (Ts16080.348). Zoolog Karl Frafjord ved UM har gjennom mikroskopanalyse fastslått at det ikke er animalsk hår. Det er derfor mest sannsynlig platefiber som lin eller hamp. Dette kan eksempelvis ha blitt brukt til å lage tekstiler, eller som tettemiddel enten i hus eller båt.

ANNET

Det ble gjort ett funn av slag (Ts16080.159). Slagget ble funnet i A1038, i den sørøstlige seksjonen. Slagget ser ikke ut til å være jernslag. Det er gråhvitt på den ene siden, og svartbrunt

med enkelte felt som ser glasert ut på den andre siden. Det sees masse små luftbobler. Dette kan være restavfall av noe som har brent, men det er usikkert hva det er.

Det er også funnet rester av en mulig neverbeholder med rester av tjære på baksiden (TS16080.255). Den er delt i to deler som passer sammen. Den er funnet noe sør for tuftene og er derfor ikke analysert nærmere.

ANALYSE

Kåringskryset var, i likhet med flere av de samiske lokalitetene, en prioritert lokalitet for uttak og analyse av naturvitenskapelige prøver. Tanken var at prøvene kunne gi oss svar på flere av problemstillingene omkring ressursbruk og levesett, samt funksjon og grad av samtidighet på de ulike bygningene.

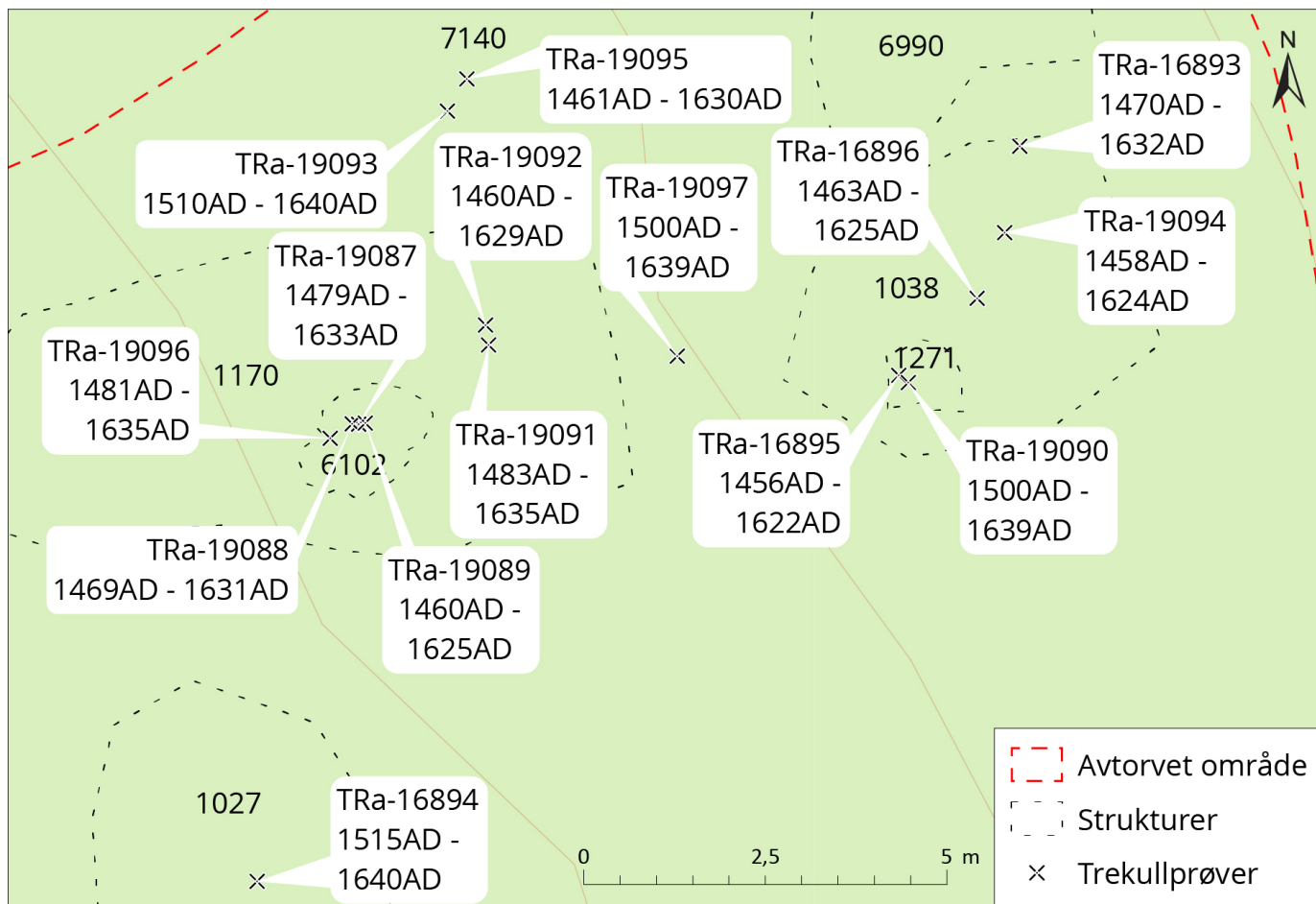
TREKULLPRØVER

Det ble samlet inn 40 kullprøver for datering, hvorav 15 ble sendt inn for analyse. Resultatene vises i Tabell 7:

Prøvene ble tatt i ulike kontekster, fra ulike tufter og lag, og ga likevel et samstemt resultat.

Museumsnr	Nat.vit.	Intrasis ID	Funnkontekst	Prøvetype	Datert materiale	C14 alder	Kalibrert alder (94,4%)
Ts16080.1	TRa-16893	P1169	1112/1038	Trekull	1 bit Prunus/Sorbus sp.	357 ±14	1470 - 1632 AD
Ts16080.2	TRa-16894	P1155	1119/1027	Trekull	2 biter Pinus sp.	315 ±11	1515 - 1640 AD
Ts16080.4	TRa-16895	P1341	1284/1271/1038	Trekull	1 bit Betula sp	373 ±14	1456 - 1622 AD
Ts16080.5	TRa-16896	P1111	1112/1038	Trekull	1 bit Betula sp	362 ±13	1463 - 1625 AD
Ts16080.10	TRa-19087	P6379	20063/6102 mulig ovn	Trekull	1 bit Betula sp	346 ±14	1479 - 1633 AD
Ts16080.11	TRa-19088	P6589	6262/6102 mulig ovn	Trekull	1 bit Betula sp	358 ±14	1469 - 1631 AD
Ts16080.12	TRa-19089	P6619	6590/6102 mulig ovn	Trekull	1 bit Betula sp	363 ±14	1460 - 1625 AD
Ts16080.13	TRa-19090	P7004	6983/1038	Trekull	2 biter Betula sp og 1 bit Dicotyledon	326 ±13	1500 - 1639 AD
Ts16080.14	TRa-19091	P7089	7044/1170	Trekull	1 bit Betula sp	340 ±13	1483 - 1635 AD
Ts16080.15	TRa-19092	P7131	7103/1170	Trekull	1 bit Salix / Populus sp	361 ±15	1460 - 1629 AD
Ts16080.16	TRa-19093	P7172	7140 eldste fase	Trekull	1 bit Betula sp	316 ±13	1510 - 1640 AD
Ts16080.17	TRa-19094	P7184	1038	Trekull	1 bit Betula sp	367 ±15	1458 - 1624 AD
Ts16080.18	TRa-19095	P7245	7140 eldste fase	Trekull	2 biter Betula sp	360 ±15	1461 - 1630 AD
Ts16080.19	TRa-19096	P7316	7342/6102 mulig ovn	Trekull	1 bit Salix / Populus sp.	340 ±15	1481 - 1635 AD
Ts16080.20	TRa-19097	P7399	7403/1170	Trekull	1 bit Betula sp	326 ±12	1500 - 1639 AD

Tabell 7 Resultater fra C14-datering

Figur 20 Kart med dateringsresultater

Dateringenes ytterste spenn går fra 1458 til 1640. Samtlige strukturer har dateringer som går fra siste halvdel av 1400-tallet til ca 1625-1640 (Figur 20). For tuft A1038, den opprinnelig tenkte boliggammaen, ble det sendt inn én prøve og denne ble datert til 1515-1640. Tuft A1027, den opprinnelig tenkte fjøsgammaen, ble det sendt inn fem prøver fra og dateringen ble 1456-1639. For A1170, den nyoppdagede avlange tuften, ble det sendt inn sju prøver. Tre av disse er fra forskjellige gulvlag og dateres til 1438-1639, mens de fire siste kommer fra forskjellige lag i oven A6102. Disse dateres til 1460-1635. Til slutt ble det datert to prøver fra A7140, den nyoppdagede tuften som gikk delvis under A1170, og resultatet ble 1461-1640. Gjennom C14-dateringene alene er det ikke mulig å si noe mer eksakt om når lokaliteten var i bruk, og heller ikke hvorvidt tuftene har vært samtidige eller eventuell overlapp.

MAKROFOSSILPRØVER OG POLLENPRØVER

De botaniske analysene ble gjort over to år og har resultert i to rapporter (Halvorsen, 2022a; 2023b). En del av prøvene ble samlet inn av botanikerne i felt, mens de resterende prøvene ble samlet inn av arkeologene og sendt inn i etterkant. Totalt ble det samlet inn 77 pollenprøver og 22 makro. Av disse ble 42 pollenprøver og 11 makro analysert.

Generelt viser prøvene fra røys A6008 og profilen i sjakt A6380 i utkanten av boplassen, at vegetasjonen i bruksperioden besto av relativt åpen bjørkeskog. Forut for bosettingen, domineres området av strandnære planter, men det er tydelig at dette endrer seg ved etablering av gården. I stedet kommer det inn mer engvegetasjon som indikerer at området har vært slått eller beitet. Forekomst av møkkindikerende sopp sporer tyder også på tilstedeværelse av husdyr/beitedyr. Profilen i sjakta har de høyeste forekomstene av dette, men det forekommer også i tuftene. I tuft A1038 er det flere slike

soppsporer enn i de øvrige tuftene. I tillegg er det en del pollen fra brennesle som indikerer høy næringstilgang. Dette gjør at tuften tolkes som å ha hatt tilknytning til husdyr (Halvorsen, 2023b, s, 35).

Ut fra polleninnholdet virker prøvene fra tuft A1170 og tuft A1027 å indikere relativ samtidighet. Videre tyder polleninnholdet fra tuft A7140, A1038 og røys A6008 som at disse har vært samtidige. De tre sistnevnte har høyere verdier av treslag, spesielt bjørk, noe som også kan indikere at disse er fra rydding og etableringen av boplassen (Halvorsen, 2023b, s, 35).

Prøvene fra husstrukturene skiller seg markant fra prøvene som ble tatt i røysen og profilen. Blant annet er det funnet pollen av både bygg og hvete i tuft A7140 og A1170, og i sistnevnte tilfelle var det forkullet. Dette tolkes som at korn har blitt behandlet i tuftene og brukt i husholdningen, noe som gjør at de nevnte tuftene tolkes som boliger. Man ser også at byggpollen kun finnes i lag 2 i tuftene, mens hvete kun finnes i lag 1. Dette kan indikere en endring i bruk av kornslag (Halvorsen, 2023b, s, 32-33).

Engsyre forekommer i flere pollenprøver og har høye verdier i prøver fra tuftene. Dette tolkes som at engsyre kan ha vært håndtert inne i tuftene i vesentlig grad. Fra samiske kontekster er det kjent at engsyre har vært brukt sammen med reinmelk for å lage grøt. Videre er det funnet pollen fra fjellflokk, molte, geiterams og kurvblomster inne i tuftene, og det påpekes at alle disse artene er kjent for å ha vært brukt til mat eller medisinsk bruk i samisk kultur (Halvorsen, 2023b, s, 33).

MARKKJEMI

Det ble tatt 26 prøver til markkjemisk analyse og alle ble innsendt for analyser med fem parameter. Tuft A1027 og A1170 har gjennomgående lave verdier på samtlige parametere. Dette kan forklares med kortere eller lavintensiv aktivitet, men trolig aller helst ved at det har vært ulikheter i funksjon. Tuft A1038 og A7140 har til gjengjeld høye analyseverdier som viser til langvarig og/eller høyintensiv fosfatakkumulerende aktivitet. Verdiene for magnetisk susceptibilitet følger også samme mønster (Jerand, 2023c, s, 6).

Analyseresultatene fra tuft A1038 og A7140 har verdier som kobles til bosetningsaktivitet,

mens tuft A1027 og A1170 helles tolkes som økonomibygninger (Jerand, 2023c, s, 6).

OSTEOLOGISKE PRØVER

I alt ble 46 prøver sendt til osteologisk analyse. Resultatene viste at beinmaterialet jevnt over var svært fragmentert og sterkt brent. De fleste beina kunne ikke identifiseres nærmere, og det var derfor ikke mulig å se noe særlig forskjell i fordelingen av bein i de ulike tuftene. De eneste beina som ble helt sikkert ble identifisert var fra sau/geit. Videre var det bein som med stor sannsynlighet kunne være fra gris, hund og kalv, i tillegg til noen bein fra store pattedyr. Sistnevnte kan være fra ku, men rein og elg er også mulig. Det ble også gjort funn av fuglebein og bein fra mindre fisk. Fiskebein er trolig sterkt underrepresentert, da disse var vanskelig å observere i felt. Skjæremarker på påvist på ett bein fra et stort pattedyr, men det er uvisst om merket stammer fra slakting eller senere bearbeiding av beinet. Det var også et mulig skjæremerke på et ribbein som ser ut til å kunne stamme fra slakting eller partering (Denham, 2023a, s, 2-3).

Beinmaterialet viser ikke noe mønster i bruk av tuftene eller forskjellige aktiviteter. I stedet for peker alt i retning av at lokaliteten er en boplass. Sau/geit har vært det viktigste pattedyret, men også med innslag av større pattedyr. Fisk har også spilt en viktig rolle, men da kun til husholdningsbruk og ikke markedsfiske (Denham, 2023a, s, 3).

FUNN

Keramikk

Den vanligste keramikktypen på Kåringskryssset var rødgoods samt enkelte fragment av hvitt gods (tabell 2). Det røde godset består av to typer. Den hyppigst forekommende typen er mørk rød på farge og ble typisk brukt til nyttegjensstander. Den andre typen er lysere på farge og lett brent, og kan knyttes til enkeltgjensstander. Førstnevnte er en vanlig type brukskeramikk fra 1400-tallet og ble gjerne brukt til ulike typer kokekar, og hadde en glasert innside. Fra reformasjonen blir det vanlig å sette føtter og hank på kokekarene, såkalte stjerterpotter. Disse var i bruk til slutten av 1700-tallet (Karoliussen, 2008, s; 45 Reed, 2009, s, 118). I materialet fra Kåringskryssset er det flere funn av fragmenter

av stjertepotter, slik som føtter og hank. Flere av keramikkkunnene er tydelig farget av sot og varme på ene siden. Disse er også tolket å være rester etter stjertpotter, eller lignende kokepotter som har vært brukt over åpen ild. Fargenyansen på glasuren har flere rødtoner som går over mot brun, i tillegg til grønnlig glasur. Selv om sot på utsiden er det vanligste, ble det også gjort funn av skår fra en skål i rødt leirgods (Ts16080.163 og Ts16080.141), som er sotet på innsiden og dermed tolket til transport av kull. Den andre typen rødgods som ble funnet var som nevnt lysere i fargen, og hadde i tillegg gulbrun glasur. Denne var produsert i Nederland og har trolig datering til rundt 1600 og kan komme fra et fat eller en sil (I. Reed, personlig kommunikasjon 1. mars 2023).

I tillegg til rødt leirgods, ble det også gjort funn av hvitt leirgods. Disse stammer fra et glasert fat og er av typen Weserkeramikk. Produksjonen av slikt leirgods fant sted i Tyskland mellom 1580 og 1620 (Reed, 1990, s, 37-38). Vi har ingen funn av Trønderkeramikk, som var en keramikktipe som ble produsert fra 1600-tallet og frem til moderne tid. Trønderkeramikk fikk etter hvert så stor utbredelse i Norge, at når slikt ikke blir funnet på Kåringskryssset, er det rimelig å anta at tuftene var gått ut av bruk før Trønderkeramikken fikk denne utbredelsen.

Ser man på funnspredningen av keramikken, så kommer de fleste av funnene fra møddingen A6990. Kanskje kommer dette av at keramikk lett går i stykker og har blitt kastet sammen med annet avfall. I tuft A1170 var det også mange funn, og en del lå rundt det som ble tolket som en ovn. Også i området mellom tuft A1170 og tuft A1038, inne i A1038 samt i tuft A7140 ble det funnet keramikk. Det er imidlertid verd å merke seg at i den vestlige delen av A1170, i det som kan tolkes som et eget rom, ble det ikke gjort funn av keramikk. Det ble heller funnet keramikk i tuft A1027.

Stein

Steinmaterialet består av ildflint, et fiskesøkke samt biter av glimmer (tabell 3). Ildflinten er av forskjellige farger og kvaliteter, og de fleste funnene er små. På de litt større bitene er det tydelig mye knusespor. Av de 22 fragmentene fra ildflint, ble 16 funnet i møddingen A6990. Fire

biter ble funnet i A1170, og så ble det funnet en hver i A1027 og A1038. Så godt som alt glimmeret kom fra tuft A1170. Det er uklart hva det har blitt brukt til. Fiskesøkket ble funnet 3 m nord for tuft A1038, og anses som ute av kontekst da det lå i masser som var delvis fjernet.

Glass

Det ble funnet fire biter av vindusglass. Dette er grønne skår som er relativt tynne og med noe usymmetrisk kurvatur, fragmentene har også en del urenheter i glasset. Ett av glassfunnene er funnet i A1027 og ett er registrert like nord for A1038. To større biter er funnet i A1170. Vindusglass måtte importeres og kom via Bergen. Dette var ikke for folk flest, dels fordi det var svært kostbart, men også fordi at vindusglass hadde liten nytte i hus med åpent ildsted, noe som var utbredt. Ved bruk av åpent ildsted ville vindusglass sote ned. Hus med åpne ildsteder fikk lys inn fra ljoren i taket hvor røyken seig ut, i tillegg sto som oftest døren på gløtt for å skape trekk slik røyken steg ut ljoren.

Leirklining

Forekomsten av leirklining varierte mellom tuftene (tabell 4). I A1170 ble det funnet ca 1000 biter leirklining og i A1038 drøyt 700 biter. Legger man til de ca 300 bitene som ble funnet i mødding A6990 og som trolig egentlig tilhører A1038, blir det ca 1000 biter også herfra. Til sammenligning ble det i A1027 kun funnet 40 biter og i A7140 ikke mer enn 34 biter. Sistnevnte kan godt være en underrepresentasjon da denne tuften kun ble sjaktet. For tuft A1027 er nok antallet reelt, noe som igjen tyder på at denne bygning har vært noe annerledes bygd enn A1170 og A1038.

Jern

Det ble totalt gjort 355 funn av jerngjenstander (tabell 5). 230 av disse gjenstandene er tolket som nagler. I overkant av 100 gjenstander har ikke vært mulig å identifisere nærmere, og de siste drøye 100 gjenstandene er fra ulike bruksgjenstander. Jern og metall er også den funnkategorien som er å finne i samtlige strukturer, men også i områder utenfor tuftene. Den største konsentrasjonen er tilknyttet A1170 og A6990, mens den minste konsentrasjonen er i A1027.

Funn av nagler og klinknagler er ikke

uventet da dette er vanlige gjenstander tilknyttet båt, og dermed fiske og ferdsel. Men klinknagler kan også gjenspeile gjenbruk av båtbord som både brensel og byggemateriale (Mikalsen, 2008, s. 50). Å gjenbruke båtbord vil både ha vært en utnyttning av tilgjengelige ressurser, i tillegg til at båtbord ofte var saltvannsimpregnerte, og det er flere eksempler på at båtbord har blitt brukt i bygningskonstruksjoner (Simonsen, 1980; Mikalsen, 2008; Myrvol et al., 2011; Henriksen, 2016). Fra samiske kontekster i nyere tid er gjenbruk av båtdeler også velkjent. For eksempel har det vært det vanlig å bruke båtbord som kledning på løer og uthus, ettersom det ga god ventilasjon samtidig som det var impregnert (Sjølie, 2016, s. 31). Det er også eksempler på at de ble brukt i fjøsbygninger (Sjølie, 2016, s. 108, 124). Klinknaglene som er funnet ved Kåringskryssset tolkes å være rester og spor etter gjenbruk av båtbord i forbindelse med boligkonstruksjon, både som reparasjonsmateriale og primærmateriale. I tillegg kan det også ha vært brukt som brensel.

Tre blad til bordkniver (Ts16080.191, 216 og 244) og ett skaft til bestikk, og da mest trolig en bordkniv (Ts16080.238), har blitt funnet. Skaftet ligner fig. 42 i Marquardt (1997, s. 26), men hvor ytre dekor mangler. Skaftet er i så fall fra Tyskland og dateres til siste halvdel av 1500-tallet. I middelalder og tidlig ny tid var det vanlig at folk spiste med hendene uten bestikk. Vanligvis var det en felles kniv som ble brukt for å skjære kjøtt fra bein og for å dele opp stykker. Selv på gjestgiveri var det på denne tiden uvanlig at de hadde flere kniver, og det ble vanlig for dem som hadde råd til det å bringe med seg eget bestikk (Marquardt, 1997). Vi har altså tre knivblad og ett skaft til bordkniver, men siden dateringen på Kåringskryssset er såpass lang kan vi ikke si om de er i bruk på samme tid. To av knivene og skaftet ble funnet i tuft A1038, mens den siste kniven kom fra tuft A7140. Disse tuftene tolkes som å være samtidige og de eldste gjennom den botaniske analysen. Slike bordkniver har neppe vært vanlig blant folk flest, der har nok alminnelige kniver vært mest utbredt.

Andre funn av jern var en synål (Ts16080.279), et bor (Ts16080.302) og en hengelås (Ts16080.226). Nåler og bor har antagelig vært vanlige gjenstander på boplasser fra perioden, og viser til dagligdagse aktiviteter som produksjon, reparasjon og vedlikehold av

klær, utstyr og bygninger. Hengelåsen ble funnet i rommet i den vestlige delen av A1170. Låsen kan indikere at dette rommet var avlåst, og at man oppbevarte noe her som var spesielt verdsatt, eller noe som man ønsket å begrense andres adgang til.

I korrodert tilstand var den samlede vekten av jernfunn fra Kåringskryssset på over 1,8 kg, noe som er interessant siden det ble produsert svært lite jern i Nord-Norge i perioden, og jern var kostbart. Så sent som på 1700-tallet, kostet en jerngryte i Karsløy 1–5 daler. Til sammenligning var en fiskers årlige inntekt på 15 daler. Om folk kom over strandede skip var det vanlig at de hugget løs alt av jern som plater, bolter og annet, og solgte dette som råstoff på markedene (Bratrein, 1989, s. 498–499; Bratrein, 1990, s. 181; Jørgensen, 2013, s. 78).

Kobberlegering

Det var 20 funn av gjenstander i kobberlegering med en samlet vekt på 510 gram (Tabell 6). Seks av funnene var fra minimum to forskjellige gryter. Slike gryter var i utgangspunktet dyre i innkjøp, og i mange tilfeller ble de brukt av folk av høyre status, som et statussymbol. Formålet kan ha vært å koke mat eller brygge øl, men det er også kjent at slike kar ble brukt fot- og håndvask (Grieg, 1933, s. 155–156; Jervis et al., 2015, s. 179–186).

Funnspredning

Det er store ulikheter på antall funn i de ulike tuftene (Tabell 8). Tuft A1027 og A7140 har generelt lite funn, uavhengig av råstoff. På den andre enden av skalaen finner vi A1170 og A1038 som har spesielt mye funn av leirklining, men også høy forekomst av bein og jern. Det er også primært i disse tuftene man finner enkeltfunnene av glass og øvrige metaller. Den lave forekomsten av funn i A1027, tyder på denne bygningen har hatt en annen funksjon enn de andre tuftene, samt at den har vært konstruert på annet vis. Ser man på tabell 5 er det kun funnet en håndfull jernnagler i denne tuften, noe som klart skiller den fra de andre som har betydelig flere. En mulig forklaring på det er at man ikke har brukt båtdeler i konstruksjon av denne bygningen. Ser man bort fra tuft A1027, har keramikk en relativt lik fordeling mellom de øvrige strukturene.

Type funn	A1027	A1038	A1170	A7140	A6990
Bein	4	16	29	1	6
Gjenstande og avslag i stein	1	3	24	0	18
Glass	1	1	2	0	0
Keramikk	0	38	33	34	39
Leirklining	40	722	1034	34	296
Jern	17	79	97	24	96
Bly	0	0	1	0	0
Kobberlege	1	0	4	2	6
Slagg	0	1	0	0	0
Sum	64	860	1224	95	461

Tabell 8 Samlet oversikt av funn fordelt på strukturer

OPPSUMMERING OG TOLKNING

Kåringskrysset er en lokalitet der det opprinnelig var registrert to gammetufter. Under utgravning ble det påvist ytterligere to tufter, disse langt mer avlange enn de to første. Basert på funn, strukturer og utforming er det tydelig at tuftene må ha vært brukt på ulike tid og hatt ulik funksjon. I det følgende vil vi først se på hva som er sannsynlig datering av tuftene, grad av samtidighet og bruksområde. Dernest vil vi se kort på konstruksjon av bygningene og litt om hvem det var som brukte dette stedet.

TIDFESTING AV BRUKSPERIODEN

Som nevnt tidligere er C14-dateringene svært samstemte og viser liten grad av variasjon. Samtlige tufter kan dateres til 200-årsperioden ca 1450-1650. Basert på arkeologiske funn, stratigrafi og naturvitenskapelige prøver er det heldigvis mulig å få et mer detaljert bilde. Det mest åpenbare når det gjelder grad av samtidighet er at tuft A1170 er plassert delvis oppå tuft A7140 og dermed må være yngre. De botaniske prøvene indikerer også at tuft A7140 og A1038, samt røys A6008, har vært anlagt omtrent samtidig. Alle disse har pollenverdier med høyt innslag av bjørk, noe som tolkes som å stamme fra ryddings- og etableringsfasen, og dermed at dette er sporene av den første bosettingen på stedet. De to siste tuftene, A1170 og A1027, oppviser også relativt lik pollensignatur og tolkes derfor som samtidige. Disse to tuftene ligger også rett ved hverandre

med åpninger vendt mot hverandre, og det er derfor lett å se for seg at de kan ha vært brukt samtidige. Når resultatene fra de markkjemiske undersøkelsene kobles på, forsterkes dette bildet. Basert på lignende verdier ble også tuft A1038 og A7140, samt tuft A1027 og A1170 koblet sammen. Det foreslås i deres rapport at dette kan skyldes ulik funksjon, eller forskjeller i varighet og intensitet på aktivitet. Kanskje kan man også spørre seg om dette i tillegg kan skyldes alder. Det er i alle fall bemerkelsesverdig at ulike naturvitenskapelige metoder binder sammen de samme tuftene.

Når det gjelder funnene, så støtter de dateringen fra C14. Ser man for eksempel på funnene av stjerterpotter, så er det kjent at slike kokepotter ble vanlig å produsere fra slutten av 1400-tallet, hovedsakelig i Sør-Skandinavia og Tyskland (Karoliussen, 2008, s. 45; Reed, 1990). I norsk kontekst er de vanlige å finne fra 1500-tallet og frem til og med 1700-tallet. Fatet i hvit Weser leirgods har en mer snever datering, og knyttes til perioden 1580 til 1620 (I. Reed, personlig kommunikasjon 1. mars 2023). Dette forteller at Kåringskrysset i alle fall var bosatt etter 1580, selv om det ikke utelukker at folk bodde her før og etter den tid. Fraværet av kritt Piper kan brukes for en grov datering. Kritt Piper er svært vanlig å finne under utgravning av områder med nyere tids datering. Gerd Stamsø Munch, som ledet en rekke utgravninger av gårdshauger i Nord-Norge, delte på humoristisk vis materialet inn tre tidsperioder: Den eldste var «kleberperioden», etterfulgt av «den Hanseatiske perioden» (1300–1600) og «kritt Pipeperioden» (1600-1900-tallet) (Munch, 1966, s. 29–31). Ser vi nærmere på historiske kilder så blir tobakk første gang nevnt i 1612 under en rettsak i Bergen. Allerede i 1632 var imidlertid tobakksrøyking blitt så vanlig at kongen innførte forbud mot tobakk (Lund & Elden, 2017). Det totale fraværet av kritt Piper på Kåringskrysset tyder på at tuftene var gått ut av bruk da tobakksrøyking ble vanlig i befolkningen, en gang i løpet av første halvdel av 1600-tallet. Dette støttes også av C14 dateringen, der yngste mulige datering er 1640.

I skriftlige kilder fra perioden ser man en befolkningsvekst i løpet av 1500-tallet. I skattetallene fra 1520 er det 13-14 gårder i Lødingen som var bebodd og betalte skatt. I 1567

har dette tallet doblet seg og i 1610 var det 54 bebodde og skattebetalende gårder (Nielsen, 1990, s, 294). Dette kan gi en innsnevring av dateringen av Kåringskryset. Befolkningsveksten på 1500-tallet skyldes i all hovedsak reetablering av gårder som ble lagt øde i forbindelse med Svartedauden og påfølgende epidemier. Etter 1567 er de fleste av de tidligere matrikkelgårdene bebodd, og etter dette måtte folk få utskilt nye bruk på allerede bosatte gårder og man tok i bruk tidligere ubebodde områder. Disse områdene var gjerne mindre solrike, hadde skinnere jord og gårdsarealene var mindre enn det som var vanlig tidligere (Nielsen, 1990, s, 291-297). Basert på pollenprøver og de arkeologiske strukturene er det tydelig at Kåringskryset ikke har vært bebodd før ødefasen. Det er heller ikke sannsynlig at noen ville ha lagt ned så mye jobb i rydding og gårdsetablering dersom det fantes tilgjengelige gårder som tidligere hadde vært dyrket. Plasseringen av gården, i et område med skrint jordsmonn og mye skygge, peker også i retning av en sen etablering. Det er derfor mulig å se for seg at boplassen ble tatt i bruk et stykke ut på 1500-tallet, kanskje rundt 1560.

Befolkningsveksten i området flater ut i perioden 1600-1620, og fra 1620 oppstår det krisetider i tørrfiskhandelen og regionen ble hardt rammet. Krisen skyldtes nedgang i verdien på fisk samtidig som verdien på kornvarer økte, og det i tillegg var uår i fisket. Fra skattelistene er det tydelig at skatteinnbetalingene går kraftig tilbake og at folketallet går ned. Samtidig skjer det en befolkningsvekst i Tysfjord, og det kan se ut som at folk flytter på seg for å satse på utnyttelse av mer terrestriske ressurser. Rundt 1630 skjer en sterk tilbakegang i folketallet i landsdelen, og i 1632 ble det sendt et bønnebrev til myndighetene fra allmuen i Lødingen prestegjeld hvor de klager sin nød (Nielsen, 1990, s, 393-403).

Basert på keramikklfunn, naturvitenskapelige analyser og skriftlige kilder, kan det antydes at bosettingen ved Kåringskryset kan settes innenfor perioden 1560-1630.

FUNKSJON

Boplassen ser altså først ut til å opprinnelig hatt to bygninger, før disse ble erstattet av to nye. Det er da naturlig å tenke seg at to av bygningene har vært boliger, og de to øvrige

en type økonomihus. Dette er også noe som understøttes av det arkeologiske materialet og de botaniske prøvene. Tuft A1170 og A7140 tolkes som boligstrukturer ut fra pollenprøvene, da det her er funnet spor av planter som forbindes med husholdningsbruk, slik som korn. A7140 ble, som nevnt, bare snittet, og det gir oss mindre informasjon enn de øvrige strukturene. Til gjengjeld ligner den på tuft A1170 i utstrekning og form, noe som også er med å understøtte tolkningen om at det har vært en bolig. Det må imidlertid påpekes at denne tolkningen er gjort på antagelser.

For A1170s del er det til gjengjeld bedre belegg for å omtale det som en bolig. Også her viser de botaniske analysene til at man har brukt korn i kosten. Bygningen ser ut til å ha vært delt inn i to rom. Det vestligste rommet kan tolkes som en type lagerrom da det ikke var noe ildsted her, og det var svært få funn i forhold til resten av strukturen. Ett av de få funnene her var en hengelås. Dette kan tyde på at dette rommet kunne låses og at det muligens ble lagret andre ting enn vanlige arbeidsredskaper og bruksting. I resten av A1170 var det mange funn, deriblant, vindusglass, keramikk, et knivskaft, ildflint og bein. Samlet sett er A1170 den strukturen med flest funn. Langs den sørlige langveggen ble det funnet en steinsatt struktur som tolkes som en ovn. Det var imidlertid lite trekull rundt denne. Vi kan ikke si så mye om hvordan ovnen har vært oppbygd, men tilstedeværelsen av vindusglass tyder på en lukket ovn med en form for pipe. Et åpent ildsted eller ovn vil gi mye sot, og vinduene ville miste sin funksjon. Glassfragmentene så heller ikke sotet ut. I tuft A1038 ble det funnet et fragment av en støpjernsovn (Ts16080.251). Muligens kan det også har vært brukt i A1170, for siden å ha blitt fjernet.

A1038 og A1027 tolkes som økonomihus. Førstnevnte fremsto som en U-formet steinsatt veggvoll med manglende voll mot øst. Inntil den sørvestlige veggvullen ble det funnet et oppbygd ildsted konstruert på bakkeplan. En slik plassering av ovn eller ildsted mot yttervegg og hjørner blir vanlig først på 15-1600-tallet selv om det også har eksistert tidligere (Henriksen, 2016, s. 362; Mikalsen, 2008, s. 49). Også i gammene skjer det endringsprosesser og tidligere sentrerte ildsted flyttes til yttervegg. Ildsted har vært vanlig i fjøs

for å koke opp vann, fiskeavfall og annet til dyrene (Sjølie, 2003, s, 14 og 43). I A1038 kan det se ut til at ildstedet har vært plassert i et eget lite, avskilt rom. Pollenprøvene herfra skiller seg fra resten av tuften, og indikerer at rommet har vært brukt til tilberedning av mat (Halvorsen, 2022a, s, 11). Pollenprøver fra det øvrige rommet inneholder en del møkkindikerende sopp sporer, noe som indikerer tilstedeværelse av husdyr. Her er det også høye forekomster av bregnesporer, og det er derfor sannsynlig at bregner har blitt brukt til strø under husdyr (Halvorsen, 2022a, s 11). Under gulvet i sentrum av tuften var det lagt en stor kampestein. Dette gjorde at gulvet ikke var plant, men skrådde nedover på sjøsiden. Dette kan igjen tyde på husdyrhold, og at man brukte et hellende gulv for at det skulle være enklere å fjerne gjødsel fra fjøset og bort fra boligområdet. Muligens kan den åpne kortsiden ha vært for at dyrene selv kunne ferdes inn og ut alt etter værforhold. Funn av bestikk og vindusglass strider litt mot tolkningen som fjøs, men kanskje har rommet med ovnen hatt et mer variert bruksområde og fungert som et et sted der man også tilberedte mat for folket. Det var mye funn av trekull i tuften, deriblant forkullede stokker, i tillegg til brent leirklining. Det kan forstås som at tuften brant ned, og være en av forklaringene til behovet for såpass mange bygninger på en relativt kort tidsperiode.

Tuft A1027 var konstruert av store steiner og hadde et tydelig inngangsparti med steinhelle. Det var ikke tegn til ildsted i tuften, og svært få funn. En mulig tolkning er at dette har vært en form for stabbur for oppbevaring av mat. I nederste lag er det indikasjon på at det har vært husdyr her, men disse gjenfinnes ikke i øvre lag (Halvorsen, 2022a, s, 32). Det kan hende at bygningen ble brukt som fjøs under etablering av stedet, og at den senere har endret funksjon – uten at det er mulig å si helt hva det har vært.

KONSTRUKSJON

Alle tuftene hadde veggvoll av stein. Hvor kraftig denne var laget, varierte noe. På A1027 var det brukt store steiner og laget en ganske kraftig voll, mens det på A1038 var færre og mindre steiner. I registreringen var tuftene omtalt som å ha voller av stein og torv. Sistnevnte var det lite spor av under utgravningen. Fraværet av

torv kan dels forklares gjennom nedbryting og ytre faktorer som vind og fuktighet. Har man for eksempel anvendt gresstorv med stor rotkake, vil nedbrytingen gå raskere og mer markant enn ved bruk av annen type torv (Gestsson, 1982; Ramberg, 2005, s. 24–25). Videre er det også trolig at bygningene ikke kan ha vært konstruert bare av torv, slik som man gjerne tenker om gammer. I stedet virker det som at de ytre veggene har vært konstruert av en blanding av stein, jord og torv. Dette vil ha hatt en isolerende effekt, i tillegg til at det kan ha fungert som fundament for en overliggende trekonstruksjon. Det er imidlertid en del spørsmål ved dette, da steinvollene var såpass kollapsede og det ikke er gjort funn av stolpehull.

I flere av tuftene er det funnet biter med leirklining og der en del har avtrykk av flettverk. Dette gjelder spesielt for tuft A1038 og A1170. Her kan man se for seg en indre veggkonstruksjon bestående av en kvistfletting med påsmurt leirklining. Det er sannsynlig at gjenbrukte båtboard også har inngått i konstruksjonen. I A1027 er det få funn av leirklining og jernnagler. Dette kan indikere at de indre veggene ikke var laget av flettverk, men kanskje heller ikke av gjenbruk av båtdele. Denne strukturen skiller seg ut på mange vis, og da trolig også når det kommer til konstruksjon.

OPPSUMMERING

Det ser ut som at boplassen er anlagt rundt 1560 med et bolighus og en fjøs. Fjøsen har antagelig brent ned på et tidspunkt, og boligen har også blitt erstattet. Det etableres også en økonomibygning som kan se ut som at har vært brukt litt til husdyrhold før den ble etterfulgt av å være et lager eller stabbur. Randi Sjølie (2016, s, 31) anslår levetida til en gamme å være rundt 30 år, med vedlikehold. Bygningene på Kåringskryset synes ikke å være bygd primært av torv, men heller en blanding av materialer, så kanskje kan vi anta at levetida har vært noe lenger. Sjølie sier videre at når gammen ble for dårlig, var det vanlig å bygge opp en ny like ved siden av den forrige. På en samisk boplass vil det ha vært bygninger av ulik alder som er i bruk, noen er gjenbrukt til ny funksjon mens andre er delvis nedfalte eller blitt tufter. Dette stemmer antagelig godt for Kåringskryset og forståelsen

av tuftene.

Funnene vitner om en helårsbosetting og gårdsdrift. Det har vært sau/geit, gris og muligens storfe på gården. De har hatt tilgang på korn, både bygg og hvete, uten at vi kan si sikkert om dette er dyrket lokalt eller er kjøpevarer. Man har brukt lokale urter og planter, blant annet er det høye verdier av engsyre fra tuftene i tillegg til geiterams, kurvblomster, molte og fjellflokk. Samtlige arter er kjent for å ha vært brukt enten medisinsk eller til mat i tradisjonell samisk kultur. Engsyre (juobmo) har hatt en spesiell plass i samisk tradisjon og har vært høyt verdsatt. Den ble brukt til å koke grøt eller blandet i melk fra rein eller geit, kalt gåmpå (Aronsson, 2000, s 253-255; Svanberg, 2000a&b, s, 45-46 og 260-262).

Ut fra det rike materialet med alle eksklusive eiendeler synes det ganske sikkert at økonomien for folkene på Kåringskryssset har vært over gjennomsnittet. Selv om det er tydelig at det har vært husdyr her, er det vanskelig å se for seg at dette alene skal ha gitt en så betydelig velstand. Kanskje skal heller plassen sees i sammenheng med kirka og prestegården, og at denne forbindelsen har vært gunstig.

Fra Sametingets registrering ble det foreslått at stedet kan ha blitt brukt som båttopptrekk i forbindelse med kirkehelger eller omlasting av varer. Dette virker ikke sannsynlig da det ikke er spor ett støer i fjæra, området er langgrunt og fjæresonen er steinete og vanskelig å gå i. Det som i alle fall er helt klart, er at den triste historien om den samiske familien som skal ha bodd her, ikke har sammenheng med tuftene på Kåringskryssset. Disse gammene var allerede fraflyttet på dette tidspunktet og har hatt en helt annen økonomi enn den uheldige familien.